

44 אין רב מרי מתייחס לאיסור גיורא, ואינו יורשו. וְכִי רַב הָהוּ – רב
45 מרי היה יושב בבית המדרש. ואיסור שהיה שכיב מרע רצה
46 להקנות את המעות לרב מרי, ואילו רבא רצה שישארו המעות
47 אצלו כדי שיוכה בהם לאחר מיתת איסור, ולפיכך דן רבא את כל
48 האופנים שאפשר להקנות חפץ, וביאר מדוע איסור לא יוכל
49 להקנות לרב מרי בשום אופן.
50 אָמַר רַבָּא, הִכִּי נִיקְנִינְהוּ רַב מַרִּי לְהָנִי זְוִי – באיזה אופן יוכל רב
51 מרי לזכות באותם המעות, אִי בִירוּשָׁה לאחר שימות איסור אביו,
52 הרי איסור שהוא גר לֹא בִירוּשָׁה הוא כיון שאין בנו מגיותו
53 מתייחס אחריו. אִי בְּמִתְנָה – במתנת שכיב מרע, גם כן אינו יכול,
54 כיון שמתנת שכיב מרע בירושה שְׁוִיָּה דְּבָנָן, ולכך כָּל הִיכָא דְּאִיתִיה
55 בִירוּשָׁה – רק במקום שיש אפשרות של ירושה, אִיתִיה בְּמִתְנָה –
56 יכול המוריש לתת במתנת שכיב מרע, אבל כָּל הִיכָא דְּלִיתִיה –
57 שאינו שייך בירושה, לִיתִיה בְּמִתְנָה – אי אפשר להקנות לו במתנת
58 שכיב מרע, ולפיכך רב מרי שאינו שייך בירושת אביו, שהרי
59 הורתו היתה שלא בקדושה, אי אפשר להקנות לו במתנת שכיב
60 מרע.
61 וגם בקנינים ממש אינו יכול להקנותם לו, דְּאִי יִרְצֵה להקנותם לרב
62 מרי בְּמִשְׁכָּה, אינו יכול, שהרי המעות לִיתְנֵהוּ נְפִיָּה, אלא
63 מופקדים ביד רבא. וְאִי בְּחִלְפִין – קנין סודר, גם כן אינו יכול, כיון
64 שֶׁאֵין מְטַבֵּעַ נְקִנָּה בְּחִלְפִין (כ"מ מו). וְאִי בְּקִין אֲנָב כְּרֶקֶק, גם כן אינו
65 יכול, כיון דְּלִית לִיה אֲרָצָא – שאין לו לאיסור קרקע כדי שיוכל
66 להקנות בקנין אגב. וְאִי בְּקִין כְּעֶמֶד שְׁלִשְׁתָּהּ, דהיינו שאומר
67 המפקד לנפקד במעמד המקבל שיתן לו את המעות, הרי זה
68 נעשה רק בפני הנפקד, ואמר על זה רבא, אִי שְׁלַח איסור לקרוא
69 לִי, לֹא אִזְוִילָנָא – לא אלה.
70 אחרי שסיים רבא למנות את כל האופנים הללו, ולבאר מדוע לא
71 יוכל איסור להקנות את המעות לרב מרי: מִתְּקִיף לָהּ לוֹ רַב אִיקָא
72 בְּרִיה דְּרַב אָמִי לרבא. אָמַר – מדוע אתה סבור שאין לרב מרי דרך
73 לזכות במעות, וְלֹדִי אִיסוּר דְּחֵלִין זְוִי דְּרַב מַרִּי נִינְהוּ – הרי יכול
74 איסור להודות שהמעות שייכים לרב מרי, וְלִיקְנִינְהוּ בְּאִדִּיתָא –
75 ויזכה רב מרי במעות על ידי הודאתו של איסור.
76 אֲדִהֲבִי – בתוך כך שדברו בבית המדרש בענין זה, התפרסם הדבר
77 שאפשר לזכות על ידי הודאה, ולימדו את איסור לעשות כן, נָפַק
78 אֲוִדִיתָא מִכִּי אִיסוּר – יצאה הודאה מאיסור, שהודה שהמעות
79 שייכים לרב מרי. אִיקָפַד רַבָּא על תלמידי בית המדרש שהוציאו
80 את הקול, וְאָמַר, קָא מְמַרִּי מְעַתָּא לְאִינְשִׁי – מלמדים את האנשים
81 שמחוץ לבית המדרש אלו דברים הם יכולים לטעון, ועל ידי כך
82 ידע איסור מה עליו לעשות, וּמְפָסְדִי לִי. על כל פנים מבואר
83 שהועילה הודאתו של איסור. ויש לפשוט מכאן מה שהסתפקה
84 הגמרא, לענין שכיב מרע שהודה, שאכן כוונתו להודות, ואין
85 כוונתו שלא להשביע את בניו.

1 שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני שיהנה בָּהֶן, מָהוּ – האם הִנֵּיחוּ
2 בּוֹלְהוּ מִתְנָה קָאָמַר ואם כן זו לשון הקנאה, או דְּלָמָא, לִיתְנֵהוּ
3 מִינֵיהּוּ מִיָּדִי קָאָמַר – שרק ידנה מהם הנאה כלשהי, ואין זו הקנאה
4 של הנכסים עצמם.
5 מביאה הגמרא לשונות נוספים שיש להסתפק בהם: שכיב מרע
6 שאמר נכסי לפלוני שִׁירָאָה בָּהֶן, מָהוּ – האם הכוונה שיראה אותם
7 כנכסיו שלו ממש, או שרק יוכל לראות אותם ראייה כל שהיא. וכן
8 יש להסתפק אם אמר נכסי לפלוני שִׁעֲמֹד בָּהֶן, מָהוּ – האם
9 הכוונה שיעמוד בהם כנכסיו שלו, או שרק יוכל להשתמש בהם
10 שימוש כל שהוא. וכן יש להסתפק אם אמר נכסי לפלוני שִׁשְׁעֵן
11 בָּהֶן, מָהוּ – האם הכוונה שיסמוך עליהם כאילו הם נכסיו ממש,
12 או שרק יוכל להשתמש בהם שימוש כל שהוא. ואומרת הגמרא
13 על כל הספיקות הללו, תִּיקוּ – יעמדו שאלות אלו בספק, שלא
14 נפשוט.
15 במשנה לעיל (קמז) התבאר ששכיב מרע שנתן את כל נכסיו
16 במתנה, אם עמד חוזר, הגמרא דנה בשכיב מרע שמכר את כל
17 נכסיו: אִיכְנֵא לָהּ – הסתפקו בני הישיבה, שכיב מרע שִׁמְכַר את
18 כָּל נְכָסָיו, ועמד מחוליו, מָהוּ – האם יכול לחזור בו, כיון שאף בזה
19 יש אומדנא שאינו רוצה להישאר בלי נכסים, ולפיכך כל מה
20 שמכר היה רק על הצד שימות לבסוף, או שכיון שדמי המכר
21 נשארו בידו, נחשב כמתנת שכיב מרע במקצת שאינו חוזר בו
22 כשעומד מחוליו.
23 הגמרא פושטת את הספק: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הדין הוא שאם
24 עָמַד מחוליו אִינוּ חוֹזֵר. וְיִמְנִין – והיו פעמים שאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר
25 רַב שהדין הוא להיפך, שאם עָמַד חוֹזֵר. מבארת הגמרא: וְלֹא פְּלִגִּי
26 – אין סתירה בין המימרות, הָא – דברי רב שאם עמד חוזר, נאמרו
27 באופן דְּאִיתְנֵהוּ לְזוּזִי בְּעִינְיָהוּ – שהניח את מעות המכר כפי שהם,
28 ולא השתמש בהם, ומוכח שדעתו היתה למכור רק על דעת
29 שימות לבסוף ואם יעמוד מחליו יחזור בו מהמכר ויחזיר את
30 הכסף. וְהָא – ודברי רב שאם עמד אינו חוזר, נאמרו באופן
31 דְּפְרִיעֵנְהוּ בְּחֻבּוֹ – שפרע את חובותיו בכסף שקיבל, שודאי היתה
32 זו מכירה גמורה.
33 הגמרא דנה בדין שכיב מרע שהודה: אִיכְנֵא לָהּ, שְׂכִיב מַרְעַ
34 שְׁהוּדָה שנכסיו שייכים לפלוני, מָהוּ – האם יש כאן הודאת בעל
35 דין? והנכסים אכן של פלוני, או שאין כוונתו להודות, אלא שאמר
36 כן כדי שלא להשביע את בניו, כלומר שהודה שהנכסים אינם
37 שלו כדי שלא יחשבו בני אדם שבניו עשירים.
38 הגמרא מביאה ראיה: תָּא שְׁמַע רֵאשִׁי מִהֲמַעֲשֵׂה דְלֵהֲלֵן, דְּאִיסוּר
39 גִּיזָא – גר ששמו 'איסור', הָהּ לִיה תִּרְבִּיךָ אֲלִפִּי זְוִי בִי רַבָּא – היה
40 לו פקדון של שנים עשר אלף זוז אצל רבא. רַב מַרִּי בְּרִיה – בנו של
41 איסור היה, ואולם לא היה היורש שלו, כיון שהוֹרְתוֹ שְׁלֵא בְּקִדִּישָׁה
42 וְלִדְתָּהּ בְּקִדִּישָׁה הָוָא – שאמו של רב מרי התעברה מאיסור קודם
43 שנתגייר, וכשנולד כבר נתגייר, וכיון שגר שנתגייר כקטן שנולד

אגרות קודש

ב"ה, כ"ו סיון, תשט"ו

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום הראשון. כבקשתו אזכירו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
צוקללה"ה נבגי"מ זי"ע בהנוגע לפרנסתו ומצב העסק שלו, ויהי רצון שיבשר טוב בקרוב בזה.

בודאי למותר לעוררו אשר עצה היעוצה למנוע הקישויים בהרחבת הפרנסה, הוא, לכל לראש
להרבות בצדקה, שעל זה אומר הקב"ה הזן ומפרנס לכל, ובחנוני נא בזאת, וכבר אמרו רז"ל שהנתינה
של הקב"ה הוא לא רק יברכך אלא גם וישמרך, שיהי שמור מכל בכל וישתמש בה מתוך בריאות
ושמחה, וככל שירבה בצדקה תתרבה ההצלחה...

בברכה.

בבא בתרא דף קמט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שלישי) קסז

22 למאן דאמר שצריך לשייר כרי פריקתו, וזהו רב יהודה אמר רב
23 ורב ירמיה בר אבא, יקשה לדבריהם, שהרי כל שהוא תנן –
24 במשנתנו מבואר שדי בשיור 'כל שהוא' כדי שלא יוכל לחזור בו
25 ממתנתו.
26 הגמרא דנה אם בכל מקום שהוזכר במשנה 'קרקע' הכוונה למעט
27 מטלטלין: אמר ליה אביי לרב יוסף, וכל היכא דוקא ולא מטלטלין.
28 שכתוב במשנה 'קרקע' המשמעות היא קרקע דוקא ולא מטלטלין.
29 והא תנן במשנה (פאה פ"ג מ"ח) אדון הנותן בשטר שנותן את כל
30 נכסיו במתנה לעבדו הכנעני, והרי העבד הוא בכלל כל הנכסים,
31 נמצא שהקנה לעבד את גופו עם שאר הנכסים, ולפיכך יצא העבד
32 משיעבודו ונעשה בן חורין. אבל אם שייר במתנה, דהיינו שאמר
33 שנותן לו את כל הנכסים חוץ מקרקע כל שהוא, לא יצא בן חורין,
34 משום שיתכן שכוונת האדון שאמר 'חוץ מקרקע' היתה לשייר את
35 העבד עצמו, שהרי הוקשו בפסוק עבדים לקרקעות, ונמצא שלא
36 יצא לחירות וממילא גם לא קנה את הנכסים, זו דעת תנא קמא.
37 אבל רבי שמעון חולק ואומר, לעולם, כלומר, אף כשייר קרקע
38 כל שהוא, כוונתו לשייר דווקא קרקע ולא את העבד, ולפיכך הרי
39 הוא בן חורין, עד שיאמר האדון כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ
40 מאחד מרבוא שפיקו, שאז אין העבד יוצא לחירות. שכיון שלא
41 פירש האדון איזה חלק מרכושו הוא משייר לעצמו, יתכן שהיתה
42 כוונתו לשייר את העבד.

1 שנינו במשנה: שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת. הגמרא מביאה
2 מחלוקת בענין זה. מבררת הגמרא: וכן הושיעור של כל שהוא.
3 אמר רב יהודה אמר רב, השיעור בקרקע הוא כרי פריקתו – שיוכל
4 להתפרנס מהפירות היוצאים מהשדה. ורב ירמיה בר אבא אמר,
5 אף מטלטלין נחשבים שיור, וגם בהם השיעור הוא כרי פריקתו –
6 בכדי שיוכל להתפרנס מהם, ואם שייר מהם כשיעור זה, שוב אינו
7 יכול לחזור בו.
8 אמר רבי ירמיה, כמה מכוון שמעתתא דכרי – כמה מדויקים
9 דבריהם של רב יהודה אמר רב ושל רב ירמיה בר אבא, שהרי
10 קרקע טעמא מאי – מהו הטעם שבאופן ששייר קרקע אינו יכול
11 לחזור בו מהמתנה, דאי קאי – שאם יעמוד מחוליו סמך עליה –
12 יוכל לסמוך על אותה הקרקע ששייר כדי להתפרנס ממנה, והיינו
13 שבכך ששייר כשיעור זה הראה בדעתו שנתן את המתנה לגמרי,
14 אף אם יבריא. ואם כן מטלטלי נמי – אף באופן ששייר מטלטלין,
15 אי קאי – אם יעמוד מחוליו סמך עילויהו – הרי הוא יכול לסמוך
16 עליהם שיוכל להתפרנס מהם. ולפיכך מסתבר שדברי המשנה
17 שצריך לשייר 'קרקע כל שהוא' לא נאמרו בדווקא.
18 הגמרא מקשה על כך: מתקין לה רב יוסף, ופאי פוניתא – וכי מהו
19 הדיוק שבדבריהם, הרי למאן דאמר שאף אם שייר מטלטלין נחשב
20 שיור, וזהו רב ירמיה בר אבא, יש להקשות שהרי קרקע תנן –
21 ששנינו במשנה 'קרקע', ומשמע שבמטלטלין לא מועיל שיור. וכן

אגרות קודש

ב"ה, כ"ג סיון, תשט"ו

ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר משה שי

שלום וברכה!

נבהלתי להידיעה מפטירת אחיו עקיבא יוסף ע"ה, תנצב"ה, ויה"ר אשר מכאן ולהבא יבשר אך
טוב בטוב הנראה והנגלה.

ומי"ש אודות איזה תיקון לנשמת הנ"ל, הרי ידוע שמשנה אותיות נשמה, ויקבע שיעור לימוד
במשניות על הסדר באופן שיגמור שיתא סדרי משנה לפסח שני הבע"ל, והרי כבר ידוע סגולת לימוד
המשניות גם לנשמות בגופים.

וכהמסופר מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק (הועתק ברשימת המאסר חלק הרביעי) שאמר להווי"ח
אי"א כו' ר' אבא ז"ל פערסן, למוד משניות על פה, משנה הוא נשמה, עיי' אמירת משניות בעל פה
הנשמה מאירה את הגוף, אז דער גוף ווערט ליכטיקער, ואף שהנ"ל הוא לימוד בספר, הרי זה הכנה
ללימוד בעל פה, ובמילא גם הכנה להאמור בפתגם הצ"צ, ובטח יוחקו בזכרוננו גם איזה משניות מכל
סדר וסדר, והשיי"ת יצליחו בכל הנ"ל.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר